

פרי ביכורים

חידושי הלכה והגות משולחנו של מורינו הגאון רבי יצחק מאיר הגר שליט"א

רב ומו"צ דקהילת חניכי הישיבות רמת בית שמש ב'

י"ל ע"י מכון תורה ברמה רמב"ש ב' הערות ושאלות pribicurim100@gmail.com

ל.ה.ו- פרשת נצבים וילך-תש"פ

על חודש תשרי אין מברכים ברכת החודש וכמבואר בלבוש בסי' תיז ובשעה"צ שם ועוד כמה טעמים בזה.

ומטו בזה בשם הבעל שם טוב שחודש תשרי מתברך על ידי הקב"ה, והנה להוסיף נופך ביאור הנראה, דהכתיב תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגיגו, ודרשו חז"ל ביום בו החודש מתכסה. ויש מקום להוסיף נופך ביאור בטעם קביעות יום הדין דוקא ביום כסא של הלבנה, ומה היא השייכות בין הכסא ליום זה. והנראה בזה, דהא לבנה מלכות ויום הדין הוא יום התחדשות המלכות וניסורה ובנייתה מחדש כמבואר בכתבי האר"י ז"ל, ולכן מתכסה הלבנה להורות על התחלת המלכות מתחילה, והכסא דוקא, כי עיקר בנין המלכות הוא על ידי המלכת ה' בעולם, תפילה לא-ל חי וביטול העצמיות כלפי השי"ת באופן שהוא ואין בלתו להיות שליט בארץ, וברכת החודש היא שאנו משפיעים ומתפללים שיתחדש החודש לטובה ולברכה, אך בחודש תשרי מתוקף המלכת ה' וקבלת עולו עלינו אנו לא עושים שום פעולה לברך ולהשפיע, ונותנים אנו את כל השפעות היום הזה בידינו יתברך שזהו חלק מהמלכות, והיא הנותנת שביום ראש השנה אין תפילות על שפע וכו' כי אם על המלכתו יתברך בעולם, כי זוהי שלימות המלכות נתינת וביטול כל הרצונות העצמיים אליו ובזה אנו מודיעים קבל עולם ומלואו כי קבלנו רצונו ומלכותו עלינו בשלימות.

והנה הגמ' בשלהי ר"ה מביאה את הפסוק, ותייבב אם סיסרא' ומיניה ילפינן מהי יבבה, רק כיון שהסתפקו החכמים מהי יבבה תקנו לתקוע שברים ותרועה אחריה כי הסדר כך הוא, שקודם גנוחי גנחי ואחר כך ילולי.

ויש לבאר, שגנוחי וילולי הם ביטוי לב' הדרגות בהם אנו עומדים לפני ה' בימים לו, אם כבנים אם כעבדים, הבן מקבל מרות אביו ואפי' שאינו לרצונו שותק, וזהו גנוחי יבבה פנימית בגניחת הלב אך בשתיקה, אך העבד מיילל, ומשתעבד בעל כרחו לאדונו וזהו ילולי. ולפי זה מובן מדוע קודם גנוחי ואח"כ ילולי, וכך גם הסדר באמירת אבינו מלכינו כנגד בני-אבינו כנגד עבדים-מלכינו ובב' בחינות אלו משתעבדים אנו כלפי אבינו שבשמים.

ובגמ' שם (לד.) איתא, אתקון רב אבהו בקסרין שיתקעו שברים ותרועה וכו' יעו"ש. ולכאו' מרומזת תקנתו בדבריו באופן נפלא וכו"ל, כי רב אבהו הוא מלשון אב וזהו כנגד בחינת בנים, קסרין הוא מלשון קיסר וזהו בבחינת עבדים, ועל ידי ב' הבחינות הללו תיקן לשלב גנוחי וילולי שעל ידי קבלתינו את ה' ית' בבחינת בן ובבחינת עבד מושלמת קבלת המלכות ובניינה שבכל ענין ואופן אנו משתעבדים אליו יתברך.

ב. מעודי תמהתי על תקנת חז"ל שתיקנו במס' ר"ה ו. שאפילו דבקי אין בקביעא דירחא יהיה ראש השנה ב' ימים, מדוע הרחיבו את ימי הדין, ומה תפקידו של יום השני. ויעויי' במהרי"ל שדן אם בר"ה מותר לקבל יום טוב מוקדם כי הוא מוסיף בזה על יום הדין.

ואכן ידוע מאמר הזוה"ק שיום השני הוא דינא רפיא, והאריכו כבר ספרי הקבלה היראים והחסידות בענין יום השני. ואענה חלקי בזה, דהא יום הדין הוא יום בניית הכלים ויצירת הבנין לספירות בשביל המשכת השפע, וכל צמצום והגבלה הרי הוא דין, וככל שהצמצום וההגבלה חזקים יותר הדין יותר חזק ותקיף, ולכן ראו חז"ל לצורך המתקת הדין ורפיונו להוסיף עוד יום, ובזה הצמצום והדין מתרחבים על ב' ימים, ועצמת הדין וחוזקו נחלש, וזהו המאמר שיום השני של ר"ה הוי דינא רפיא, שהוא מרפה את דין היום הראשון.

וליתר ביאור, ביום ראש השנה אנו עושים הכל להמתקת הדין, אם באכילת מיני מתיקה לסימנא דמילתא כמובא בגמ' ובשו"ע ואם בזהירות מכל מיני דברים המביאים דינים, וכן מובא בטור שישראל שמחים ובטוחים שיצאו זכאים בדין,

ויש חבל גדול מהפוסקים שכתבו שיש מצות ושמחת בחגך ביום ראש השנה וכמובא באריכות בשאגת אריה וכנפסק במ"ב, והדברים צריכים ביאור, דהא בזמן המשפט צריכים לעשות הכל להראות ולהרבות הפחד כדי להראות לשופט שלא מזלזלים בדינו, ומדוע אנו עושים פעולות של שמחה.

וי"ל, כמובא בסה"ק, היום הרת עולם כי היום נברא האדם, והרי ביום זה בו התחדשות המלכות של הבורא כל עולמים שללא האדם לא היה מלכות כמו"ש ואדם אין לעבוד את האדמה, האדמה היא מלכות, ועל ידי תפילת האדם לבורא עולם נמלך הבורא על העולם, כי זוהי תכלית הבריאה כי אין מלך בלא עם. ולכן יום זה נקבע ליום חידוש המלכות, כפי שהיה בתחילת הבריאה, ולפי זה יתכן, דהא שבת היתה שלימות המלכות לאחר בריאת האדם ופגם החטא בא שבת באה מנוחה, ולכן עושים שני ימים ראש השנה כנגד יום שישי בו נברא האדם והשבת שאחריו שבאה מנוחה ונשלמה הבריאה, וזהו תקעו בחדש שופר ר"ת שבת, כי שבת היא שלימות המלכות כידוע כי השבת היא גם מלכות כדאמרינן בכל שבת ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי ענג.

והרי במה תמליכוני בשופר, כי על ידי התקיעה נעשית הנסירה כמו' באריז"ל. ובניגוד למשפט מלך בשר ודם שיקוב הדין את ההר ומטרת הדין למצות את הדין עם החייבים, הרי שבר"ה הדין הוא משום שביום התחדשות המלכות עושה המלך דין בבחינת מלך במשפט יעמיד ארץ, כי זהו סדר הבריאה, הרי שמטרת המשפט היא לא בכדי לחייב את החייב אלא כדי להעמיד את המלכות, הרי שאם המנהג ביום זה היה בפחד ואימה ורתת מאימת הדין בלבד הרי שהיה העיקר טפל והטפל עיקר, דהיינו היה העיקר שהוא המלכת ה' הטפל והמשפט שהוא רק הדרך למלכות עיקר, לכן אפי' שיראים ורועדים מאימת הדין מכל מקום שמחים במלכותו ית' ובטוחים בצדקת דינו ובמעשי ההמתקה הזו אנו ממליכים אותו, והראות דברים אלו הממתיקים הם חלק מהמלכת ה' ולהראות ששמחים במלכותו ובטוחים במשפטו שיעמיד ארץ על תילה בקושט ויושר.

והנה במשך ימות השנה הפכנו להיות כמתים, ההרגשה של קירבת ה' והחומר הפך להיות מרכז חיינו, והחומר בלי החלק הרוחני כמת נחשב, ועתה באים לפני כבני מרון להראות ולגלות מצפוני ליבנו באופן של אתם נצבים כולכם לפני ה', ויתכן דזהו הביאור בכך שראש השנה הוא יום הזכרון כי לולא יום הזכרון היה

האדם שוכח מן הלב את חייו, ובעומק הביאור הוא, שהחלק הרוחני הינו נצחי אך החומרי הינו זמני ואובד, ואכן כל חלקי הבריאה נאבדים וכלים ומתחדשים כל העת ואין בהם שום מציאות נצחית, מה שאין כן החלקים הרוחניים, וראיתי שמבארים כי גזירה על המת שישתכח מן הלב דווקא אך לא מהמת, כי מה שנכנס למח נשאר לנצח, אך בלב אובד, והטעם הוא כי המח הוא החלק הנצחי משכן הנשמה והלב הוא המחבר בין המח להרגשי הגוף מקום משכן הנפש, וזהו מש"כ וידעת היום- במח והשבות אל לבבך שמשם יעבור לכל חלקי האדם והרגשותיו, הרי שבא ראש השנה והוא יום הזכרון שה' זוכר ברואיו והם זוכרים אותו ואת מלכותו ואזי אין משתכח בורא העולם ומלכותו מן הלב הגשמי הנסחף אחרי תאוותיו ושרירות ליבו, ומתעורר החלק הרוחני מלכות ה' בעולם לשלוט על הלב ועל כל חלקי האדם, וכך הוא נצחון הדין, כי הדין היא הסתרת פניו וההמתקה היא גילוי מלכותו.

וכתב הברכי יוסף בסי תר"ג, ויש לכל אדם לחפש וכו'. כתב מהרח"ו זצ"ל בשערי קדושה ששרשי העבירות הן גאווה ותאוה שיחה אסורה ועצבות, ואלו אבות הטומאות, ומאבות יצאו תולדות. ע"ש באורך. וסימנך תגע"ש ותרעש הארץ. ובעלי המוסר כתבו שיש לזהר לשמור ברית הלשון וברית המעור וברית העינים וסימנך כי תמעול מע"ל בה'. עכ"ל.

כי המעיין בשערי קדושה יראה ויבין כי עיקר התשובה היא על פגם המידות רעות המסתירות וגורמות את כל פגמי האדם וההמתקה היא על ידי תיקון המידות בשלימות יעו"ש. ובביאור הענין הוא כי המידות הם התנהלות החלק החומרי מול החלק הרוחני וכשהם לא מתוקנות כראוי אין להם חלק עם החלק הרוחני ומנותקים מקדושתו ית', ובכדי שיאיר השי"ת לכל מקום ולחלק הגשמי באורו ללא הסתרה יש לתקנם ולהופכם לכלי טוב כי לקבל את אורו.

נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן, נר ר"ת נפש רוח, הנשמה כולה רוח, והחיבור של הנפש לרוח צריך לחפוש כל חדרי בטן ולהעלותם למעלה משכיל.

תכלה שנה וקללותיה   תחל שנה וברכותיה

תכלה שנת פגעים רעים   תחל שנת פלא וניסים

תכלה שנה בה נגדעו שנות חיים   תחל שנה בה תזכרנו לחיים טובים

תכלה שנה בה הופרעו הלימודים   תחל שנה בה יפרחו ויתעלו התלמידים

תכלה שנה מלאה חששות ופחדים

תחל שנה מלאה שגשוש ופריחה ללא מעצורים

תכלה שנה בה לא עצרה המגיפה   תחל שנה בריאה מתוקה ויפה

תכלה שנה עם הרבה שנאה   תחל שנה בה לא תפסיק האהבה

תכלה שנה בה הגלות לא הפסיקה להתגלות

תחל שנת גאולה שבה נפסיק לגלות

תכלה שנה בה וירוס הקורונה שלט ונראה

תחל שנה בה נחזה בשלטון הבורא

ובא לציון גואל במהרה   תחל שנה וברכותיה

